

NOMIKA ΣΤΟ DESIGN

ΣΗΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΣΩΡΕΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Διανοητική Ιδιοκτησία	3
Σωρευτική Προστασία	5
Σημασία και Εφαρμογή	6
Συμπεράσματα	7
Βιβλιογραφία	8

Ο όρος «διανοητική ιδιοκτησία» συνδυάζει τις άλλες δύο μορφές προστασίας προϊόντων της ανθρώπινης διάνοησης, δηλαδή την πνευματική και τη βιομηχανική ιδιοκτησία.

Η προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας πραγματοποιείται σε εθνικό και διεθνές επίπεδο, με βάση την εθνική και κοινοτική νομοθεσία, καθώς και άλλες διεθνείς συμβάσεις που έχουν υπογραφεί και επικυρωθεί από την Ελλάδα.

Τα δύο βασικά χαρακτηριστικά των έργων που προστατεύονται από τη διανοητική ιδιοκτησία, είναι ότι αποτελούν προϊόντα της διάνοησης, της σκέψης δηλαδή του ανθρώπου και επιπλέον αποκτούν αξία στις αγορές, όχι μόνο σε εθνικό επίπεδο.

Όσον αφορά, τώρα, στα δικαιώματα που προσφέρει η προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας είναι όπως όλα τα υπόλοιπα δικαιώματα ιδιοκτησίας-επιτρέπουν στο δημιουργό, ή τον κάτοχο της βιομηχανικής ή πνευματικής ιδιοκτησίας να επωφεληθεί από τη δουλειά ή την επένδυσή του. Τα δικαιώματα της διανοητικής ιδιοκτησίας περιγράφονται στο άρθρο 27 της διεθνούς διακήρυξης ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στην οποία τοποθετείται το δικαίωμα να επωφελείται κάποιος από την προστασία των ηθικών και υλικών συμφερόντων που απορρέουν από τη δημιουργία οποιουδήποτε έργου λόγου, τέχνης ή επιστήμης.

Πνευματική Ιδιοκτησία (Copyright)

Ο πνευματικός δημιουργός, από τη στιγμή που θα δημιουργήσει ένα έργο, αποκτά την πνευματική ιδιοκτησία αυτού.

Η πνευματική ιδιοκτησία περιλαμβάνει καλλιτεχνικά έργα όπως μυθιστορήματα, ποιήματα, ταινίες, μουσικά έργα, εικονογραφήσεις, φωτογραφίες, γλυπτά, αρχιτεκτονικά σχέδια.

Πνευματική Ιδιοκτησία (Copyright)

Το δικαίωμα του Copyright αποτελεί τον κορμό των νόμων που παρέχει στους συγγραφείς, καλλιτέχνες και άλλους δημιουργούς προστασία για τις καλλιτεχνικές, συγγραφικές και επιστημονικές δημιουργίες τους, τα οποία αναφέρονται ως «έργα».

Οι δημιουργοί των έργων που προστατεύονται από το Copyright, αλλά και οι κληρονόμοι και οι διάδοχοί τους, έχουν συγκεκριμένα βασικά δικαιώματα. Κατέχουν το αποκλειστικό δικαίωμα της χρήσης και της εξουσιοδότησης σε άλλους της χρήσης υπό συμφωνημένους όρους. Επίσης, μπορεί να απαγορεύσουν ή να εξουσιοδοτήσουν την αναπαραγωγή των έργων σε οποιαδήποτε μορφή, συμπεριλαμβανομένου της εκτύπωσης και της αναπαραγωγής ήχου, την μετάφραση σε άλλες γλώσσες, τη δημόσια προβολή, την μεταδοσή τους και τη διασκευή τους.

Θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν και οικονομικά δικαιώματα τα οποία επιτρέπουν στο δημιουργό να ελέγχει την οικονομική χρήση των έργων του και τα ηθικά δικαιώματα, τα οποία προστατεύουν την φήμη και την ακεραιότητα του.

Τα έργα που προστατεύονται από τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας φέρουν τα εξής σήματα: © /ή TM

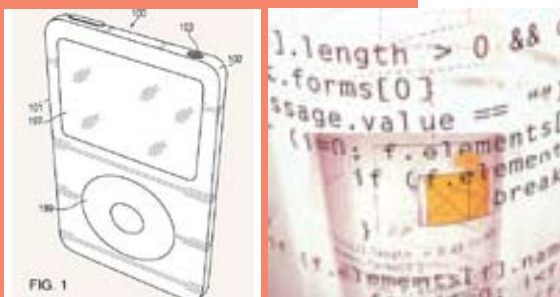
Βιομηχανική Ιδιοκτησία (Industrial Property)

Το αντικείμενο της βιομηχανικής ιδιοκτησίας είναι τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα υποδείγματα χρησιμότητας, τα σχέδια ή τα βιομηχανικά υποδείγματα, τα εμπορικά ή βιομηχανικά σήματα, η εμπορική επωνυμία, οι ενδείξεις προέλευσης και τα εμπορικά μυστικά.

Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας (Patents)

Το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας είναι ένα αποκλειστικό δικαίωμα που παρέχεται για μια εφεύρεση, η οποία είναι ένα προϊόν ή μια διαδικασία που προσφέρει έναν καινούργιο τρόπο για να κάνεις κάτι, ή προσφέρει μια καινούργια τεχνική λύση σε ένα πρόβλημα. Το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας παρέχει προστασία στο κάτοχο της πατέντας για κάποιο περιορισμένο χρονικό διάστημα, γενικά 20 χρόνων.

Ο κάτοχος μιας πατέντας έχει το δικαίωμα να αποφασίσει ποιος μπορεί και ποιος όχι να χρησιμοποιήσει την πατενταρισμένη εφεύρεση στην περίοδο που προστατεύεται η εφεύρεση. Μπορεί ακόμα, να δώσει την άδεια ή την εξουσιοδότηση σε άλλα άτομα να εκμεταλλευτούν την εφεύρεση υπό συμφωνημένους όρους. Επίσης, ο

κάτοχος μπορεί να πουλήσει τα δικαιώματα σε κάποιον τρίτο. Με τη λήξη της πατέντας, η προστασία σταματάει και η πατέντα γίνεται δημόσια ιδιοκτησία και διαθέσιμη για εμπορική εκμετάλλευση.

Μια πατέντα παρέχει κίνητρα στους δημιουργούς μέσω της αναγνώρισης για τη δημιουργικότητα και της υλικής επιβράβευσης για την εμπορεύσιμη εφεύρεση. Αυτά τα κίνητρα ενθαρρύνουν την καινοτομία, η οποία διασφαλίζει ότι η ποιότητα της ανθρώπινης διαβίωσης συνεχώς αυξάνεται.

Σχέδια ή Βιομηχανικά Υποδείγματα (Industrial Designs)

Ένα βιομηχανικό υπόδειγμα αποτελεί την καλλωπιστική ή την αισθητική πλευρά ενός βιομηχανικού ή βιοτεχνικού αντικειμένου. Το σχέδιο μπορεί να αποτελείται από τριών διαστάσεων χαρακτηριστικά, όπως το σχήμα ή την επιφάνεια του αντικειμένου, ή δύο διαστάσεων χαρακτηριστικά, όπως σχέδια, γραμμές ή χρώματα.

Ένα βιομηχανικό υπόδειγμα πρέπει να είναι καινούργιο και καινοτόμο και μη-λειτουργικό. Αυτό σημαίνει ότι ένα βιομηχανικό υπόδειγμα είναι πρωταρχικά αισθητικής φύσεως και οποιοδήποτε τεχνικό χαρακτηριστικό του βιομηχανικού ή βιοτεχνικού αντικειμένου δεν προστατεύεται.

Τα βιομηχανικά υποδείγματα αποτελούν αυτό που κάνει ένα αντικείμενο ελκυστικό, εξ' ου και προσθέτουν εμπορική αξία στο προϊόν και αυξάνουν την εμπορευσιμότητά του.

Όταν ένα βιομηχανικό υπόδειγμα προστατεύεται, εγγυάται στον κάτοχο του το αποκλειστικό δικαίωμα ενάντια σε μη εξουσιοδοτημένη αντιγραφή ή απομίμηση του σχεδίου από τρίτους. Αυτό βοηθάει στη διασφάλιση μίας έντιμης απόδοσης της επένδυσης. Επίσης, τα βιομηχανικά σχέδια είναι σχετικά εύκολα και οικονομικά στην ανάπτυξη και προστασία τους. Είναι λογικά εφαρμοζόμενα από μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, καθώς και από μεμονωμένους καλλιτέχνες και βιοτέχνες.

Εμπορικά ή Βιομηχανικά Σήματα (Trademarks)

Ένα εμπορικό ή βιομηχανικό σήμα είναι ένα ευκρινές σήμα, που προσδιορίζει ορισμένα αγαθά ή υπηρεσίες που παράχθηκαν ή προσφέρθηκαν από κάποιο άτομο ή κάποια εταιρεία.

Ένα εμπορικό ή βιομηχανικό σήμα παρέχει προστασία στον κάτοχο του χαρακτηριστικού σήματος εξασφαλίζοντάς του το αποκλειστικό δικαίωμα να το χρησιμοποιήσει για τον προσδιορισμό αγαθών ή υπηρεσιών, ή να εξουσιοδοτήσει κάποιο άλλο άτομο να το χρησιμοποιήσει με κάποιο κόστος. Επίσης, εμποδίζει της προσπάθειες ανέντιμου ανταγωνισμού, όπως την πλαστογράφηση και τη χρήση παρόμοιων σημάτων για κατώτερης ποιότητας ή διαφορετικής κατηγορίας προϊόντων.

Η περίοδος που διαρκεί η προστασία ποικίλει, αλλά μπορεί να ανανεωθεί επ' αόριστον πληρώνοντας κάποια εισφορά.

Ενδείξεις Προέλευσης (Geographical Indications)

Οι ενδείξεις προέλευσης είναι ένα σήμα που χρησιμοποιείται στα αγαθά που έχουν συγκεκριμένη γεωγραφική προέλευση και κατέχει ποιότητα ή φήμη λόγω του συγκεκριμένου τόπου προέλευσης.

Προστατεύουν τοπικές βιομηχανίες, διαφυλάσσουν παραδοσιακούς τρόπους παραγωγής και χτίζουν τοπικό όνομα και εικόνα.

Εμπορικά Μυστικά (Trade Secrets)

Μπορούν να χρησιμοποιηθούν είτε επειδή δεν γίνεται να πατενταριστεί ένα αγαθό, είτε επειδή προτιμάται να κρατηθούν κάποιες επαγγελματικές πληροφορίες κρυφές.

Πρέπει να χρησιμοποιούνται με πολλή προσοχή και αν και εφόσον ενέχεται κάποια εμπορική αξία λόγω του ότι κρατείται η πληροφορία μυστική.

Η παγκοσμιοποίηση και η απελευθέρωση του εμπορίου κάνει αναγκαίο στις επιχειρήσεις/ εταιρείες να ανταποκριθούν στο διεθνή ανταγωνισμό ακόμα και κι αν αυτός οριοθετείται σε εγχώριες αγορές.

Η γνώση, η δημιουργικότητα και η καινοτομία είναι τα βασικά στοιχεία στην ανταγωνιστικότητα. Για να είναι ανταγωνιστικές οι επιχειρήσεις/ εταιρείες πρέπει να βελτιώνουν συνεχώς την αποδοτικότητά τους, να μειώνουν τα κόστη παραγωγής και να μεγεθύνουν τη φήμη των προϊόντων και των υπηρεσιών τους.

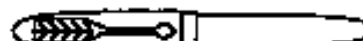
Τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας παρέχουν στις επιχειρήσεις/ εταιρείες την αποκλειστικότητα στην αξιοποίηση των καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών και των δημιουργικών σχεδίων και σημάτων τους, έτσι δημιουργείται ένα κατάλληλο κίνητρο για επένδυση στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους. Επιπλέον, εξασφαλίζουν μια ανταγωνιστική αγορά, ειλικρινείς εμπορικές πρακτικές και μια γενική ανάπτυξη.

Σωρευτική Προστασία

Υπάρχουν πάρα πολλές περιπτώσεις όπου γίνεται χρήση και συνδυασμός διαφόρων δικαιωμάτων της διανοητικής ιδιοκτησίας. Αυτή η σωρευτική προστασία των έργων διανοητικής ιδιοκτησίας αποτελεί στρατηγική διαχείριση και χρήση των δικαιωμάτων έτσι ώστε να επιτευχθεί μία θετική συμβολή στην ανάπτυξη και επιβίωση των επιχειρήσεων/ εταιρειών. Βοηθάει για να μειωθεί το ρίσκο, να αναπτυχθεί η συνεργασία με άλλες εταιρείες, και να ενταθεί η ανταγωνιστικότητα όλων των ειδών επιχειρήσεων/ εταιρειών.

Παρακάτω παρατίθενται δύο απλά παράδειγματα προϊόντων στα οποία μπορούν να εφαρμοστούν πολλά δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας.

Παράδειγμα 1: Στυλό

Πατέντα για το δοχείο του στυλό που αποθηκεύεται το μελάνι.

Υπόδειγμα Χρησιμότητας για τη λαβή και το σιφώνιο έγχυσης του μελανιού.

Βιομηχανικό Υπόδειγμα για τη λαβή, έξυπνο σχέδιο σε σχήμα βέλους.

Σήμα το οποίο προσδιορίζεται και τοποθετείται πάνω στο στυλό και τη συσκευασία του, έτσι ώστε να ξεχωρίζει από τα υπόλοιπα ίδια προϊόντα.

Παράδειγμα 2: Lego

Πατέντες για τον τρόπο με τον οποίο τα τουβλάκια ενώνονται μεταξύ τους (εξόγκωμα και βαθούλωμα).

Copyright για τα εγχειρίδια και την καλλιτεχνική δουλειά.

Βιομηχανικά Υποδείγματα για τις φιγούρες lego: τα κάστρα, οι πειρατές, τα πλοία, κτλ.

Εμπορικό Σήμα το οποίο προσδιορίζεται και τοποθετείται πάνω στο προϊόν και τη συσκευασία του.

Τα παραπάνω παραδείγματα μας δείχνουν πως μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας σε ένα προϊόν και την αξία τους σχετικά με τη δημιουργία και την προώθηση του.

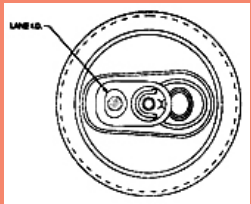
Μπορούμε να πούμε λοιπόν, ότι χρειάζεται οι εταιρείες να αναγνωρίσουν τα πολύτιμα άυλα αγαθά έγκαιρα, να αποφασίσουν τη σπουδαιότητά τους ως προς την εταιρεία και να συμφωνήσουν ποια και πως θα προστατευθούν και θα επηρεαστούν μέσω του συστήματος διανοητικής ιδιοκτησίας.

Σημασία και εφαρμογή

Παρέχοντας μια σωρευτική προστασία το σύστημα διανοητικής ιδιοκτησίας δίνει στον κάτοχο των αγαθών το δικαίωμα της αποκλειστικότητας και το δικαίωμα να αποτρέψει άλλους από τη χρήση τους, καλύπτοντας την εταιρεία από πολλών ειδών εκμεταλλεύσεις. Επίσης, τα αγαθά μιας επιχείρησης/ εταιρείας πρέπει να συντηρούνται, να διαχειρίζονται, να αξιοποιούνται και να ισχυροποιούνται, κάτι που γίνεται και μέσω του συστήματος διανοητικής ιδιοκτησίας. Πιο ειδικά, η αξιοποίηση των προϊόντων μπορεί να περιλαμβάνει:

- Την πώληση ή την εξουσιοδότηση.
- Τις στρατηγικές συμμαχίες και την ένωση επιχειρήσεων
- Την εμπορευματοποίηση
- Το franchising
- Καλύτερη θέση διαπραγμάτευσης για licensing-in

Παράδειγμα: ring-pull cans

Εμπορευματοποίηση

Ο κάτοχος εξουσιοδότησε το σύστημα στην εταιρεία της coca-cola 1/10 μιας πένας για κάθε κουτάκι. Κατα την περίοδο ισχύς της πατέντας ο κάτοχος είχε κέρδος 148,000 λίρες την ημέρα.

Αν και το σύστημα διανοητικής ιδιοκτησίας μπορεί να πάρει πολλές μορφές, κάθε εργαλείο έχει τις ιδιομορφίες του και τα πλεονεκτήματά του και δεν είναι κατάλληλο για οποιαδήποτε κατάσταση και περίπτωση. Οπότε, πρέπει να αποφασιστεί, λαμβάνοντας υπόψη και το κόστος, ποιο δικαίωμα και ποιος συνδυασμός δικαιωμάτων ανταποκρίνεται καλύτερα στη δοσμένη κατάσταση, εταιρεία και στρατηγική εταιρείας.

Η σωρευτική προστασία των έργων διανοητικής ιδιοκτησίας παρατηρείται σε προϊόντα από διάφορους τομείς, όπως αυτούς της μόδας, της τεχνολογίας, του σχεδιασμού και σε πολλούς άλλους. Επίσης, συνήθως συναντάται σε μεγάλες επιχειρήσεις που έχουν κάποιο όνομα στις αγορές και κάποια προϋπάρχουσα φήμη, αυτό όμως δε σημαίνει ότι είναι προνόμιο τέτοιου μεγέθους επιχειρήσεων. Μπορεί να αποτελέσει και εφαρμογή σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις/ εταιρείες με σκοπό την ευμάρειά τους και την περαιτέρω ανάπτυξή τους. Αποτελεί ένα σοφό όραμα της διανοητικής ιδιοκτησίας εφαρμοσμένο επάνω στις ανάγκες των επιχειρήσεων/ εταιρειών καλύπτοντας ολικά τα αγαθά και συνάμα όλο τον κύκλο ζωής τους.

“By establishing a culture of identifying, cultivating and strategically using its IP assets, an enterprise can increase its revenue, have an edge over its competitors and position itself well in the market.”

Η προστασία του διανοητικού κεφαλαίου μέσω της μορφής των αγαθών διανοητικής ιδιοκτησίας βοηθάει στην αύξηση των εσόδων μέσω της πώλησης, της εμπορευματοποίησης και της εξουσιοδότησης. Επίσης, βελτιώνεται το μερίδιο της επιχείρησης στην αγορά και μειώνεται το ρίσκο να καταπατηθούν δικαιώματα τρίτων.

Μια καλή διαχείριση των αγαθών της διανοητικής ιδιοκτησίας σε σχέση με το πλάνο marketing βοηθάει στην αύξηση της αξίας της επιχείρησης στα μάτια των οικονομικών ιδρυμάτων και των επενδυτών.

Η αύξηση της αξίας γίνεται μέσω της δημιουργίας μιας ευκρινούς ταυτότητας, της ανάπτυξης εμπιστοσύνης στα προϊόντα και της εξάπλωσης της φήμης της εταιρείας.

Όλα αυτά μπορούν να επιτευχθούν εφαρμόζοντας μια κατάλληλη σωρευτική προστασία που μπορεί να βοηθήσει στην τοποθέτηση της επιχείρησης στην αγορά, στην προώθηση των προϊόντων της σε διάφορες χώρες και στην καινούργια οικονομία.

- http://www.zvulony.com/intellectual_property_coca_cola.html
- Richard A. Spinello, Intellectual property rights.
- Tamara Nanayakkara, Leveraging Intellectual Property Assets for Business Success, WIPO.
- Mr. Federico Guicciardini Corsi Salv, Policy Consideration and Best Practices in Providing Intellectual Property Services to SMEs, WIPO.
- What is Intellectual Property?, WIPO Publication No. 450(E).
- Guriqbal Singh Jaiya, Using Patents, Trade Secrets, Industrial Designs, Trademarks and Geographical Indications for the Business Success of SMEs, WIPO.